

Gemensamma retursystem vänder miljökrav till lönsamhet

Allt som levereras till en byggarbetsplats och inte byggs in, måste därifrån igen. Det gäller bl a emballage och lastbärare. Möjligheten att deponera sådant "avfall" begränsas alltmer av lagar och avgifter. Branschgemensamma retursystem blir då en intressant möjlighet.

- Ekonomiska och miljömässiga fördelar
- Fördubblad användning av returpall
- Minskat behov av lastbärare
- Minskad mängd svinn och spill

Projektet *Emballage och lastbärare på byggarbetsplatser* visar att branschgemensamma lösningar är både ekonomiskt och miljömässigt fördelaktiga. Vinsten blir stor och kommer att bli än större i takt med att fler ansluter sig till ett gemensamt system.

Skärpta miljöbestämmelser ändrar förutsättningarna

I regeringens proposition 1996/97:172 *Hantering av uttjänta varor i ett ekologiskt hållbart samhälle – ett ansvar till alla* framhölls att ”deponering av utsorterat brännbart avfall bör förbjudas från och med år 2002”. Och enligt Naturvårdsverkets föreslagna miljömål (*Aktionsplan avfall*, rapport 4601) ska ”den deponerade mängden konsumtionsavfall (hushållsavfall, branschspecifikt industriavfall, bygg- och rivningsavfall) ha minskat med 70 procent till år 2005”. Samtidigt kan vi notera återkommande höjningar av hanterings-, miljö- och deponiavgifter. Till allt detta måste byggsektorn anpassa sig.

Olönsamt med små, egna retursystem

Då är det naturligt att ifrågasätta emballage och lastbärare av engångstyp. En del materialtillverkare har försökt lösa problemet genom att bygga upp egna retursystem, men det har blivit dyrt på grund av de avståndskänsliga returtransporterna. Ett antal företag inom byggbranschen har nu tagit initiativ till en bättre ordning, och med stöd av SBUF utrett möjligheten att skapa ett branschgemensamt system.

Siktet har varit inställt på lösningar som minimerar kostnaderna och miljöbelastningen i hela kedjan. Utredningen har inte begränsats till pallformat och teknik. Struktur, administration, organisation, information och miljö har studerats i lika stor utsträckning. Direkta paralleller finns till projektet *Framtidens leveransprocess* (se *SBUF informerar* nr 99:42). En bred helhetssyn är också här en förutsättning.

Branschgemensamt system ger vinst för alla

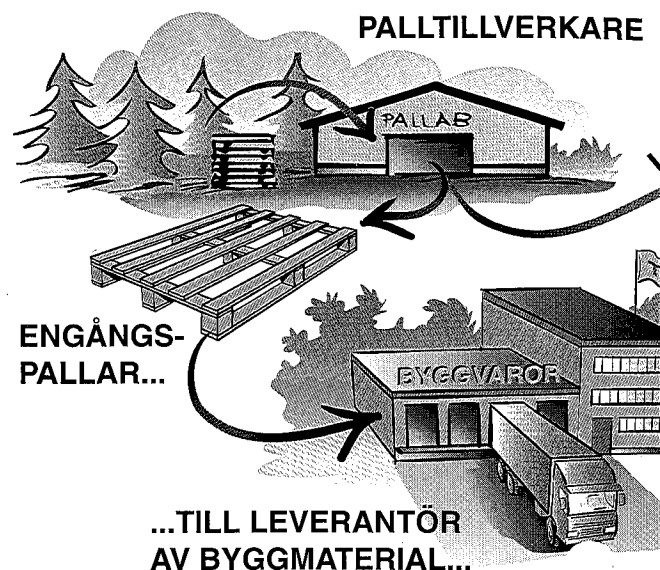
De retursystem som hittills prövats inom byggbranschen har få användare och högt svinn. Det leder till långa transporter och därmed hög miljöbelastning och höga kostnader.

Ett branschgemensamt returpallssystem har helt andra förutsättningar. Här finns möjlighet till väsentligt större volym i och med att många företag deltar. Många deltagare ger kortare avstånd för returtransporterna – och bättre ekonomi i systemet för samtliga. Ju större ekonomiska fördelar systemet ger, ju fler kommer att ansluta sig. Det kortar transportavstånden ytterligare. Och så vidare, och så vidare. En god och vinstgivande cirkel har skapats.

Start med EUR-format plus storpall

För att systemet ska få önskad spridning, måste pallformaten vara få och det administrativa systemet passa de potentiella användarna. EUR-formatet (1200 x 800 mm) har visat sig vara en ”minsta gemensamma nämnare”.

Tillverkare av snickerier, skivmaterial och isolering behöver dock ofta en större pall. Utredningen har därför undersökt möjligheterna att komplettera med en *storpall*.

Det traditionella arbetsättet

...SOM LEVERERAR TIL
BYGGARBETSPLATS

Förutsättningarna för en sådan komplettering visade sig vara goda.

Med dessa båda palltyper i systemet blir det möjligt att öka användningen av returpallar från dagens 34 procent till 56. En ökning som motsvarar 250 000 pallar. På sikt kan andra format och även andra typer av lastbärare komma att adderas.

Tar tillvara tidigare investeringar

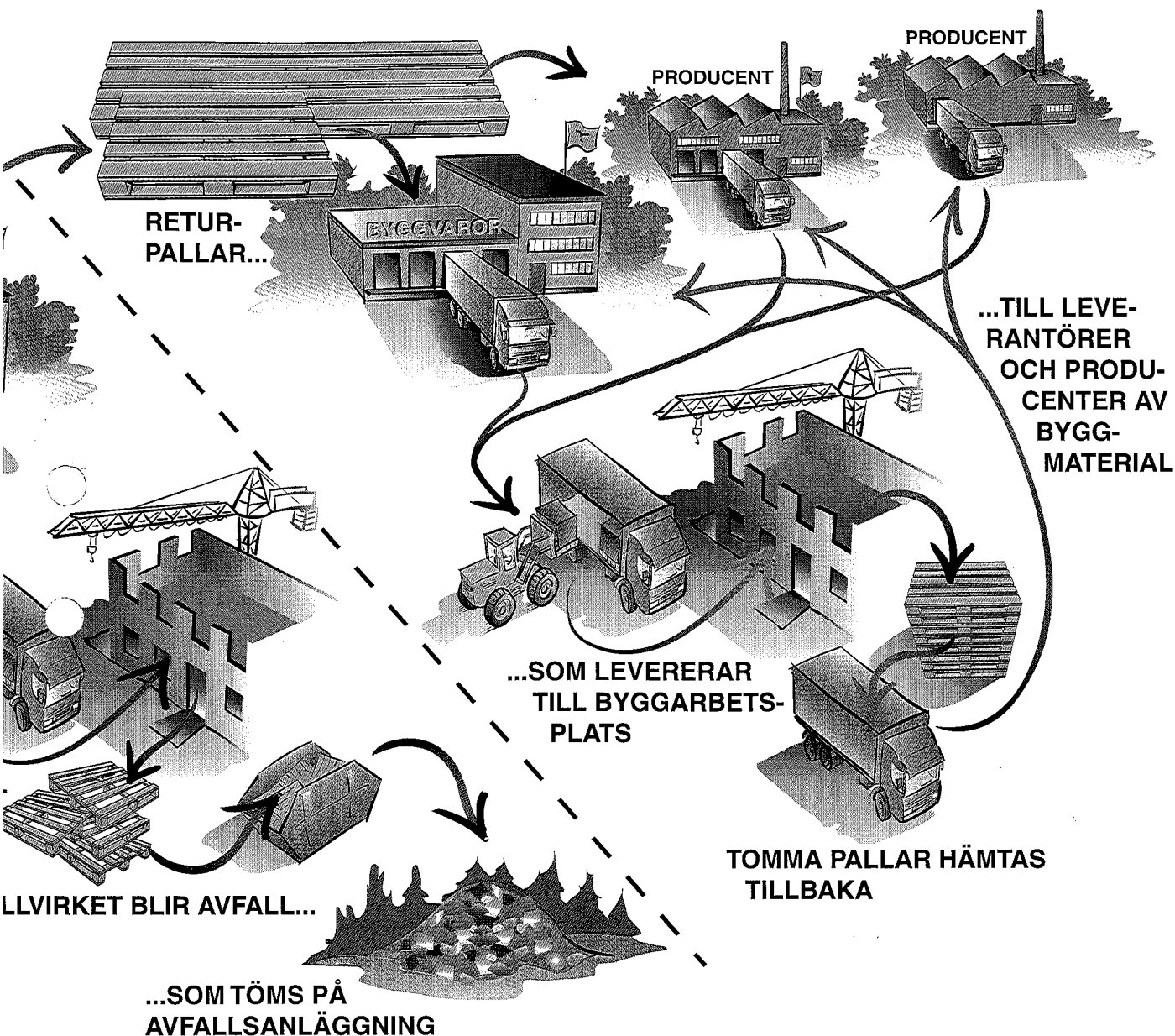
Det nya systemet måste genomföras konsekvent, långsiktigt och med bred förankring. För att förbereda den fasen har olika scenarier skisserats och synpunkter inhämtats från branschen. Scenarierna har avsett alternativa strukturer, principiella och tekniska lösningar för märkning och identifiering samt kommunikation.

Analysen visar att en utveckling av dagens överföringssystem för EUR-pallen är att föredra. Eftersom det är ett existerande system, ger det alternativet lägst initialinvestering och går snabbast att implementera. Dessutom torde det vara lättast att få acceptans för inom branschen.

Stora besparingar möjliga

Den ekonomiska potentialen i ett gemensamt retursystem är stor. Kostnaden beräknas årligen bli 34 miljoner kronor lägre än den skulle bli med enbart engångspallar. Genom

Det framtida arbetssättet

rationell hantering och minskat svinn kan man t ex i det nya systemet klara sig med färre pallar och på så sätt sänka investeringskostnaden. Den möjliga minskningen har beräknats till 40 procent. Också deponimängden och därtill kopplade kostnader minskar.

Utredningsresultaten visar samtidigt att övergång till returpall inte ger fler godsskador eller ökad emballagemängd, snarare tvärtom.

Miljöargumenten övertygande

Miljöargumenten är minst lika övertygande. Färre pallar betyder minskad miljöbelastning i skogsavverkning, produktion och omhändertagande.

Retursystem leder visserligen till ökade transporter, men många användare i ett och samma system minskar den effekten genom de kortare transportavstånden.

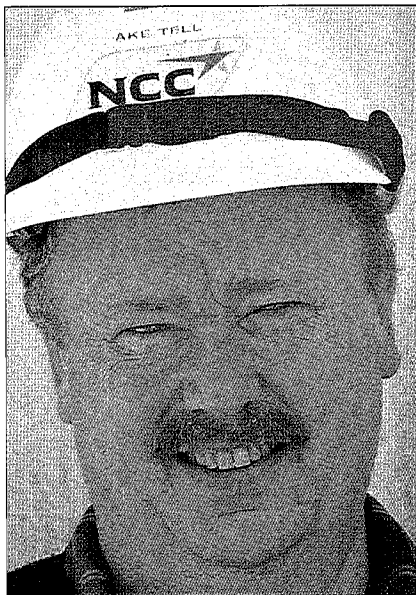
Både denna och andra studier visar att den *totala* miljöpåverkan är större för engångs- än för returpall.

Praktisk start och fortsatt utveckling

För att praktiskt testa, precisera och utveckla systemet, kommer pilotprojekt att genomföras. Byggarbetsplatser, leveransavsändare och andra intressenter kommer att delta. Byggprojekt kommer att följas, krav och möjligheter hos avsändare och transportörer studeras samt tekniker och metoder utvecklas. Vidare kommer förslag att utarbetas för hur övergången till det nya systemet ska ske.

Parallellt med pilotprojekten kommer utredningsarbetet att fortsätta. Det inriktas nu på vilka ytterligare format och typer av lastbärare som bör omfattas. Hur gränssnitten för ansvar och befogenheter ska se ut och hur investerings-, kostnads- och avräkningssystem ska byggas upp studeras samtidigt.

På något längre sikt bör också märkningssystem samt mjukvara för styrning och kontroll utredas.

Åke Tell, platschef NCC Bostad:

Logistikfrågor är ett eftersatt område inom byggbranschen, med en betydande utvecklingspotential. Därför är alla frågor kring emballage och lastbärare av stort intresse.

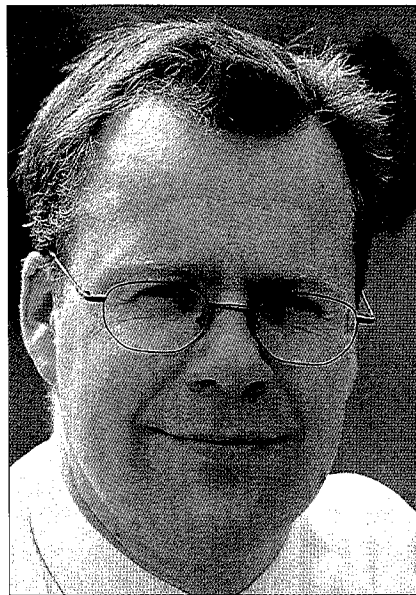
Att utgå från och vidareutveckla redan vedertagen lastpallsstandard är klokt. Kan vi dessutom få till ett fungerande pallretursystem samt finna lösningar på svinnproblematiken, så har vi kommit en bra bit på väg. Det gagnar även vårt kvalitets- och miljöarbete.

Hans Paridon, vVD ASG Sweden:

ASG tycker det är en utmärkt lösning att byggindustrin integreras i ett utvecklat PÖS*. Det är ju sedan 20 år ett fungerande system och bör passa byggbranschens behov väl.

* ASGs beteckning på dagens överföringssystem för EUR-pallen.

Johan Gerklev, miljöchef Skanska Sverige:

En viktig del i vårt miljöarbete är att kontinuerligt söka efter nya metoder och material som kan minska vår miljöpåverkan. Ett gemensamt returpallsystem för byggbranschen tror vi kan leda både till bättre resurshushållning och till minskade avfallskostnader.

Peder Biese, VD PAROC:

För oss är det angeläget att bidra till branschens utveckling. Det är viktigt att reducera miljöbelastningen och därför att så långt som möjligt ansluta till ett enhetssystem för lastbärare. Vi ser det som något angeläget för alla våra enheter runt Östersjön.

Att vi kan räkna hem det hela ekonomiskt skapar naturligtvis bästa tänkbara förutsättningar för genomförande.

Informationsbladet baseras på projektet *Emballage och lastbärare på byggarbetsplatser (ELBA)*. Kontakta gärna någon av personerna nedan för ytterligare information.

Styrgrupp:

Kent Eriksson, NCC AB
Tore Isaksson, ASG Sweden AB
Lars Jacobsson, Tibnor IVH AB
Peter Lindqvist, SCALD
Mikael Norrman, Paroc AB
Claes Rising, Skanska Sverige AB
Johan Låftman, Dahl Sverige AB
Niels G Storhagen, SCALD, projektledare

Referensgruppen har förutom personerna i styrgruppen bestått av:

Gustaf Eckardt, Totalpartner AB
Bo Eskilsson, Beijer Byggmaterial AB
Bertil Grandinson, SBUF
Stig-Olof Karlsson, Daloc AB
Anders Lindell, Optimera Malmö Trä AB
Anti Raino, Fredells Trävaruhus AB

SBUF har bidragit med ekonomiskt stöd till projektet samt finansierat detta informationsblad.

Redigering och grafisk form: Elisabeth Sedig.

Omslagsfoto: Bo Gyllander

Teckning: Hans Sandqvist.

Ytterligare exemplar av skriften kan beställas från SBUF eller SCALD. De fullständiga rapporterna *Emballage och lastbärare på byggarbetsplatser* samt *Utveckling av gemensamt returpallsystem för byggbranschen* beställs från SCALD.

SBUF, Box 7835, 103 98 Stockholm.

Telefon 08-698 59 99.

Fax 08-24 97 80.

www.sbuf.se

SCALD, Drottninggatan 51,

582 27 LINKÖPING.

Telefon 013-24 50 60.

Fax 013-13 13 71.

www.scald.se